

Pracovná skupina pre potraviny, 17. máj 2023

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 17. mája 2023

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre potraviny

Predseda: Predsedala Annette Toftová (DK), ktorá bola aklamačne zvolená za predsedníčku skupiny. Za podpredsedov boli aklamačne zvolení Ermanno Coppola (IT) a Nathalie Blaisová (FR).

Podrobný popis aktivity:

Revízia rámcovej smernice o odpadoch s cieľom znížiť plytvanie potravinami

Európska komisia aktuálne reviduje rámcovú smernicu o odpadoch z roku 2018, súčasťou aktualizovanej legislatívy by mali byť aj ciele na zníženie potravinového odpadu a strát. Legislatívny návrh by mal byť zverejnený 5. 7. 2023. Komisia zvažuje niekoľko možností pre redukčné ciele, sekretariát C-C v reakcii na túto iniciatívu pripravuje pozičný dokument. V rámci jeho prípravy treba vyriešiť otázku, či by sa mali redukčné ciele vzťahovať iba na maloobchodníkov a spotrebiteľov, alebo na všetkých účastníkov potravinového dodávateľského reťazca, t. j. aj na prvovýrobcov. C-C doteraz presadzovali iba maloobchod a spotrebiteľov, ale podľa sekretariátu nie je toto riešenie realistické. Čo sa týka cieľov a referenčných rokov, C-C sa prikláňa k stanoveniu jednotného cieľa pod podmienkou, že referenčnými rokmi budú 2014 a 2015. Komisia sa aktuálne zameriava skôr na potravinový odpad než na potravinové straty, situácia sa však môže zmeniť. Sekretariát upozorňuje aj na to, že dostupné údaje o potravinovom odpade nie sú kompletne a nezodpovedajú realite. Preto zaslal začiatkom mája list Komisii, v ktorom ju vyzval na doplnenie chýbajúcich údajov skôr, než budú stanovené akékoľvek ciele.

Revízia nariadenia 1169/2011

Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom stanovuje povinnosť poskytnúť spotrebiteľom informácie o zozname zložiek a nutričné údaje. Komisia teraz pristúpila k revízii tohto nariadenia, ale zverejnenie návrhu sa výrazne oneskorí a legislatíva bude rozdelená na 2 časti: prvú, týkajúcu sa vyznačovania dátumu minimálnej trvanlivosti vo forme delegovaného nariadenia Komisia už zverejnila, druhá časť o označovaní pôvodu a výživových hodnotách na prednej strane obalu sa oneskorí.

Komisia predtým zjavne presadzovala systém NutriScore, ale na jeseň 2022 uviedla, že systém v jeho súčasnej podobe presadzovať nebude. Členské štáty v Rade tiež nie sú v otázke označovania výživových hodnôt jednotné, ani úrad EFSA ešte neprijal stanovisko.

Ohľadom označenia pôvodu alebo proveniencie Komisia zvažuje možnosti:

- zachovanie súčasného stavu
- povinné uvádzanie na úrovni EÚ/mimo EÚ

- povinné uvádzanie pôvodu na vnútroštátnej úrovni
- povinné označenie pôvodu na regionálnej úrovni
- kombinácia vyššie uvedených možností

Pozícia C-C požaduje povinné označenie pôvodu na úrovni EÚ/mimo EÚ ako východiskový základ pri predpoklade, že by sa odvetvové pracovné skupiny rozhodli, či si chcú pre svoje odvetvie zvoliť vyššiu úroveň označovania alebo nie.

Ohľadom označovania alkoholu Komisia zvažuje zrušenie výnimky vzťahujúcej sa na alkoholické nápoje obsahujúce viac než 1,2 % objemu alkoholu a žiada, aby údaje zahŕňali aj zoznam zložiek a nutričné údaje. Zvažuje pritom 3 možnosti:

- zachovať súčasnú výnimku
- revíziu pravidiel pre všetky alkoholické nápoje s cieľom zrušiť výnimku a povoliť uvádzanie niektorých údajov mimo etikety
- revíziu pravidiel pre všetky alkoholické nápoje s cieľom zrušiť výnimku a uvádzať všetky údaje na etikete

Podľa posledných informácií DG SANTE uprednostňuje variant zverejňovania informácií na etikete, vrátane vín.

Ohľadom označovania dátumu minimálnej trvanlivosti sa Komisia zaviazala revidovať súčasné pravidlá, čo súvisí s nedostatočným porozumením rozdielu medzi termínmi „spotrebujte do“ a „minimálna trvanlivosť do“. Komisia zaslala členským štátom na konci februára svoj návrh na zmenu pravidiel, podľa ktorého by mohol byť k dátumu minimálnej trvanlivosti uvádzaný aj dôvetok „po tomto dátume je obvykle ešte vyhovujúci“. Potraviny s pôvodnými etiketami by mohli byť naďalej uvádzané na trh až do vypredania zásob. Komisia navrhuje trojročné prechodné obdobie na použitie nových pravidiel od vstupu nariadenia do platnosti, nariadenie by malo byť platné pre všetky členské štáty.

Proteínová stratégia EÚ

Európska komisia by mala predložiť novú stratégiu EÚ v oblasti bielkovín na začiatku roka 2024. K tomu ju vyzýva aj spravodajkyňa správy z vlastnej iniciatívy Európskeho parlamentu Emma Wiesnerová (SE, Renew) v návrhu, ktorý predstavila vo výbore AGRI 25. 4. 2023. Výbor bude o návrhu hlasovať začiatkom júla. Okrem iného spravodajkyňa konštatuje, že posilnenie produkcie rastlinných bielkovín a alternatívnych zdrojov bielkovín v EÚ je účinným spôsobom, ako riešiť mnoho výziev v oblasti životného prostredia a klímy, rastlinné bielkoviny majú, podľa nej, potenciál stať sa prínosom pre európskych poľnohospodárov, kvalitu pôdy, biologickú rozmanitosť, klímu a ľudské zdravie. Využitie rias ako prísad do krmiva by mohol byť spôsob ako znížiť emisie z chovu hospodárskych zvierat. Inovatívne potraviny na báze laboratórne kultivovaných buniek môžu podľa návrhu prispieť k zvýšeniu produkcie bielkovín a stať sa doplnkom k európskemu poľnohospodárstvu. Hmyz by mohol byť považovaný za alternatívny zdroj bielkovín, najmä vo výžive zvierat. Správa navrhuje aj zohľadnenie podpory pre bielkovinové plodiny v európskych legislatívach, vrátane nariadenia o doplnkových látkach. K návrhu bolo predložených viac než 700 pozmeňovacích návrhov, mnohé z nich poukazujú na nedostatočné zohľadnenie živočíšnej produkcie, príp. odmietnutie odkazov na laboratórne kultivované imitácie mäsa, čo sú zároveň aj pripomienky C-C.

Sekretariát ďalej referoval o správe, ktorú vydala FAO v spolupráci s WHO ohľadom posúdenia bezpečnosti laboratórne pestovaných tkanív imitujúcich mäso a mäsové výrobky.

Úrad EFSA usporiadal 11. a 12. 5. 2023 kolokvium Potraviny a zložky potravín získané z bunkových kultúr, ktoré bolo zamerané na bezpečnosť potravín živočíšneho alebo rastlinného pôvodu získaných z bunkových kultúr a cielenou fermentáciou.

Na záver sekretariát informoval o správe FAO ohľadom roly živočíšnych potravín v ľudskej strave. Správa uvádza, že mäso, vajcia a mlieko sú základnými zdrojmi živín, najmä pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva, pričom tieto živiny nie je možné ľahko získať z potravín rastlinného pôvodu.

Sekretariát sa informoval u členských organizácií, či podporujú vypracovanie stanoviska C-C k alternatívnym bielkovinám a imitáciám. Tie návrh podporili, sekretariát rozošle návrh na pripomienkovanie.

Hnacie sily potravinovej bezpečnosti: súčasný stav

Sekretariát upozornil, že v kontexte pandémie Covid-19 a prebiehajúcej vojny na UA nadobudla téma potravinovej bezpečnosti väčší význam, preto Komisia dňa 4. 1. 2023 zverejnila pracovný dokument Hnacie sily potravinového zabezpečenia (Drivers of Food Security).

Sekretariát odporučil využiť prehlásenia v záveroch pracovného dokumentu Komisie, napr.

- zaistenie dostupnosti potravín za rozumné ceny sú ciele, ktoré nemožno považovať za samozrejmé
- ruská invázia na UA spôsobila v niektorých krajinách vážnu potravinovú neistotu
- schopnosť zaistiť dlhodobú potravinovú bezpečnosť si vyžaduje politické zásahy s ohľadom na zmeny klímy alebo prírodných zdrojov
- výskum a inovácie, vývoj technológií a modernizácia sú kľúčové faktory na dosiahnutie vyššej efektivity pri výrobe potravín a minimalizácii dopadov na prírodné zdroje
- časový rámec prijatia najpokročilejších technologických riešení patrí medzi najnaliehavejšie výzvy na zaistenie potravín

Na dokument Komisia nadväzuje množstvom predložených alebo pripravovaných legislatívnych návrhov, napr. zákonom o obnove prírody, udržateľnom používaní pesticídov, atď. Kľúčová bude definícia potravinového zabezpečenia, pričom sa Komisia bude pravdepodobne riadiť definíciou FAO z roku 2001, podľa ktorej je potravinové zabezpečenie situácia, keď všetci ľudia majú v každom okamihu fyzický, sociálny a ekonomický prístup k dostatočnému množstvu bezpečných a výživných látok, ktoré uspokojujú ich stravovacie potreby, a k potravinám, ktoré sú pre nich vhodné pre aktívny a zdravý život.

Na záver sekretariát referoval o správe výboru AGRI o zaistení potravinovej bezpečnosti a dlhodobej odolnosti poľnohospodárstva EÚ, správa je z vlastnej iniciatívy europoslankyne Marlene Mortlerovej (DE, EPP) a bola schválená 24. 4. 2023. Výsledný text je podľa sekretariátu v súlade s postojom C-C, plénum by o nej malo hlasovať počas týždňa 12. – 16. 6.

Legislatívny rámec pre udržateľné potravinové systémy (FSFS): značenie udržateľnosti

Sekretariát prezentoval aktualizované informácie k pripravovanému legislatívnemu rámcu pre udržateľné potravinové systémy (FSFS), ktorý Komisia avizovala v rámci stratégie F2F. Podľa dostupných informácií pôjde o vytvorenie legislatívneho rámca, ktorý bude podľa zásady lex generalis slúžiť ako základ pri posudzovaní prvkov udržateľnosti v iných právnych predpisoch EÚ. FSFS bude okrem všeobecných cieľov a definícií udržateľnosti potravinových systémov obsahovať

dodatočné špecifické „push“ a „pull“ opatrenia. Aktuálne bol vypracovaný návrh posúdenia dopadov nového rámca, ktorý bol zaslaný Výboru pre kontrolu regulácie. Výbor vyjadril k návrhu mnoho negatívnych komentárov, čo znamená, že návrh bude musieť byť preskúmaný a prepracovaný. Komisia však naďalej počíta s pôvodným termínom na predloženie návrhu na prelome septembra a októbra 2023. Takisto v súvislosti s marcovým zverejnením návrhu pravidiel pre uvádzanie tzv. zelených tvrdení na obaloch potravín ujasnila, že legislatívny rámec FSFS bude mať pred týmito pravidlami prednosť.

Podľa sekretariátu predstavuje nový rámec mnoho príležitostí pre EÚ poľnohospodárstvo, ale aj riziká. Upozorňuje na izoláciu DG AGRI v celom procese prípravy rámca. Sekretariát C-C preto začal pracovať na vlastných odvetvových pozíciách ohľadom udržateľnosti v rámci svojich pracovných skupín. Upozornil na veľký tlak DG SANTE a F. Timmermansa, preto sekretariát spolu s ďalšími 30 organizáciami zaslali spoločný list Komisii, v ktorom ju vyzývajú na prijatie jasnej definície udržateľnosti a na zváženie presného rozsahu prispôbeného realite poľnohospodársko-potravinárskeho reťazca, na zaistenie konzistentnosti so všetkými príslušnými právnymi predpismi EÚ a na zapojenie príslušných DG.

Z pohľadu C-C je dôležité uznanie aj iných udržateľných poľnohospodárskych postupov než iba ekologickej produkcie, označovanie udržateľnosti musí zohľadňovať spravodlivú distribúciu nákladov a marží v rámci dodávateľského reťazca, ekologický pilier musí byť v rovnováhe so sociálnym a ekonomickým pilierom. C-C upozorňujú aj na otázku financovania, poľnohospodári budú potrebovať podporu na nevyhnutné investície, ale aj podporu na zvyšovanie svojej kvalifikácie, a pod.

Prezentácia návrhu klimatického značenia v DK

DK zástupkyňa prezentovala návrh DK značenia, ktorý by mal popisovať všeobecnú klimatickú stopu alebo produktovo špecifickú klimatickú stopu potravín. Systém pripomína systémy podobné ako NutriScore.

Values and intervals – draft*

A	B	C	D	E
<1,1	1,1-2,5	2,5-5,0	5,0-10,0	>10,0
tofu	Tempeh, æg, Ansjos, sild, makrel	Kylling, kalkun helleflynder, tun	svinekød, salami, skinke, laks, ørred, rejer	kalve, okse-, lamme-, lamme-, torsk, pangasius
Havre-, soja-, ris-, mandeldrik	Skumme-, let-, sødmælk, Yoghurt,	fløde, smørreost	Brie, mozerella, feta, gouda, gedeost	(mælkepulver)
	Margarine,	solsikkeolie	Palmeolie,	smør

*Agribalyse model and data

2 universities have been assigned to define the calculation method and establish the database.

Charlotte Bach Laurents | Danish Agriculture & Food Council | M +45 2055 3157 | E cbia@lf.dk

48

Zatiaľ ide iba o predbežné znázornenie, využívajúce údaje FR systému Agribalyse. Príkladom je označenie „bežnej“ slaniny s hodnotou D, ktorá by však, pokiaľ by bola vyprodukovaná klimaticky udržateľnejšími postupmi, mohla dosiahnuť hodnotenie C. Najhoršie hodnotenie by podľa tohto návrhu malo napr. hovädzie mäso (chov dobytka všeobecne). Poľnohospodárska a potravinárska komora v DK preto toto hodnotenie považuje za nespravodlivé a vyjednáva s DK vládou o možnosti zavedenia 6-stupňovej škály s ohľadom na dobytok a hovädzie mäso.

V diskusii FR zástupkyňa referovala o snahe FR o zavedenie podobného systému klimatického označovania, ktoré by bolo zamerané najmä na chov dobytka a hovädzieho mäsa.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.